

REDNOSTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8, karni in nadst. Uradne ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

AROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za avstro-ugrsko in bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. popoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. popoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petlitvica 30 vin., pogojen prostor, poslavna in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 713. V Ljubljani, v ponedeljek dne 20. oktobra 1913. Leto III.

Vse za Albanijo!

Na Dunaju nimajo nikdar dosti diplomatskih pustolovščin in jih menda ne bodo imeli, pa če bi iztržili še desetkrat več blamaž in povzročili po svetu še stokrat več nevolje s svojim nezmišelnim napihovanjem in s svojimi kanonadami zoper komarje. Vsa avstrijska javnost in ves razsodni zunanji svet se je naveličal dunajskega diplomatskega bombasta kakor jetnik jčeta. Ali gospodje na Ballplatzu so izgubili vso sposobnost, da bi se spametovali, in komaj se za silo pozabljeni ena neslana aventura, pa ti že izmislijo novo, ki izkuša s svojo smešnostjo in nezmišelnostjo prekositi vse prejšnje. Marsičesa smo že vajeni od ženialnega grofa Berchtolda in njegovih pomagačev. Avstrijski državljani je mislil, da se ne zna več čuditi. Kajti vse, kar je moglo napenjati živce in izzi-vati strmenje, se je tekóm zadnjega leta zgodi-lo v tako obilni meri, da se zdi človeku vsa-ko stopnjevanje nemogoče. Kaj naj bi razodelo bujne fantazije kakor Prochazkova afera, s katero bi spreten fabrikant šundromanov lahko napolnil sto debelih zvezkov? Kaj naj bi pre-kosilo naše bojno žuganje in naše bojne pripra-ve proti Crngorji? Kdor je vse to preživel, kdor je seznanil z afero Lovčena, Skadra, alban-skih luk, srbskega koridorja do morja, ladje Skodre, patra Paliča itd. itd., kdor je doživel našo mobilizacijo, izjemno stanje v Bosni in Dalmaciji, ta si je moral naposled reči: Zdaj je konec senzacija in konec presenečenj v Av-striji. In ko je še ljubil gospod Kania dobil svoj dekret za poslanika v Mehiku, se je olajšalo srce, kajti z njim se je najnadarnejši izdelo-vallec takih afer, z njim se je najbujnejša fanta-zija preselila iz ministrstva za zunanje zadeve tja čez veliko lužo.

Ali Berchtoldovci se ne dajo ugnati v kozji rog. Vse prebivalstvo protestira ogorčeno proti njihovi politiki; vse stranke zapuščajo njihovo zastavo; celo v gosposki zbornici kritizirajo aristokracije ta sistem večne zmede, desetkrat ostreje nego je valena njih kavalirska uglaje-nost; in veleindustrijski zahtevajo z nebrzdano energijo konec dosedanje politike, katero ime-nujejo pogubo za naše gospodarstvo. Ali prav zato, ker je vse prebivalstvo od najvišjih do najnižjih slojev nezadovoljno, prav zato ker vse protestira, ker vse zahteva temeljito izpre-membo, se postavljajo Berchtoldovci na noge, da pravijo: Nalasež ne! Pokazati hočemo, da imamo svojo glavo, pa uganjajo kakor za stavo lo, kar prav nikomur ni všeč.

Zopet se je zgodilo v imenu Avstrije nekaj, kar bile človeka po glavi in mu ustavlja nor-malno delovanje možgan. Poslali so Srbiji ul-timatum. Zaman čita človek poročila o vseh ko-ličkah pomembnih dogodkih zadnjih časov in zaman vprašuje, kaj je pravzaprav Srbija zopet storila hudega Avstriji. Čitali smo, da je bil Pa-tić na Dunaju, da je tam govoril z gospodom Berchtoldom, da se pričakuje vsled teh kon-ferenc zboljšanje razmerja med Srbijo in Av-strijo, zlasti ugodnejši gospodarski odnosi; to vendar ne more biti razlog, da pošiljamo v Belgradu ultimatum. Pa smo ga vendar poslali. Uganko bo lahko rešil, kdor je pazno zasledo-val zunanjo politiko, odkar jo vodi naš predra-zi grof Berchtold. Poslali smo ultimatum, am-pak ne zaradi sebe, ne zaradi avstrijskih inte-resov, temveč zaradi — Albanije.

Ko je bila končana druga balkanska vojna in je tudi Srbija demobilizirala, so nenadoma gospodje Arnavti planili in udarili čez srbske meje. Treba je bilo, da je Srbija zopet mobi-lizirala prav znaten del svoje armade, in med arnavtskimi napadalci in srbskim vojaštvom so se vneli taki boji, da je ves svet govoril o tretji balkanski vojni. Ko je imela Srbija svojo po-sebno divizijo na nogah, je bilo teh spopadov kmalu konec. Ali Srbija ni bila zadovoljna s tem, da je pognala ljubeznive sosedje čez meje nazaj, temveč se je hotela zavarovati proti no-vim napadom. Zaradi tega je dala tudi nekatere pozicije na albanških tleh vojaško zasesti in utrditi, češ dokler je bilo nekaj srbskega vo-jaštva na albanških tleh, je bil mir; ko je Srbija odpoklicala te čete, je izbruhnilo kakor požar.

Če hoče v bodoče imeti mir ob svojih mejah, mora torej zopet zasesti te pozicije, dokler ne najdejo velesile zanesljivih sredstev za varstvo srbskih mej.

Resnično je srbsko vojaštvo zasedlo ne-katere postojanke na albanškem ozemlju. Če je vlada to ukazala ali če so generali to storili proti volji gospod Pašića, je za nas postransko vprašanje. Resnica je, da se je tako zgodilo. To-da kaj srbi to našo kožo? Kar smo doslej storili za Albanijo, je pač toliko, da ne bi smeli gospo-dje v Valoni in Skadru ničesar več zahtevati od nas. Ustanovili smo jim avtonomno deželo, priklopili smo jim Skader, dali smo jim de-narja — sami ne vemo koliko — kneza jim iščemo in statut smo jim izdelali. Zdaj bi bil čas, da si pomagajo junaki sami naprej.

Kakor je videti, so varovanci precej ne-sposobni za to. Naš denar znajo izvrstno za-pravljati. Ali to je doslej edini pojav njih dr-žavnega življenja. Vlado imajo sicer v Valoni, toda ta častivredna korupcija ima toliko ugleda kolikor ji ga morejo dati njeni člani sami; Ar-navti v Skadru se zmenijo zanjo tako malo ka-kor oni v Draču. Šole smo jim ustanovili, toda stare roparske šege so jim še vedno ljubše od znanosti, ki jo razširjajo naši šolniki. Do kul-ture je iz onega barbarstva dolga pot, in av-strijski narodi, katerim se ne morejo izpolniti njih lastne kulturne potrebe, nimajo toliko de-narja, da bi ga vtikali v albanško prosveto. Če naj bo Albanija avtonomna, naj že enkrat sama skrbi za svoje življenje.

Če je bilo prvo delanje te avtonomije rop-a-rije po srbskih krajih in če bi Srbija rada pre-črčila take posete za bodočnost, ne more iz tega izvirati za nas nikakršna dolžnost, da naj olajšamo arnavtskim junakom izvrševanje sta-rih tradicij pri »brezplačnem nakupovanju ži-vine«. Srbska okupacija pozicij na albanških tleh, je zadeva, ki se tiče Srbije in Albanije. Čemu naj se mi vpletamo v to! Ako bi Srbija trajno zasedla albanško ozemlje in s tem izpre-menila londonske določbe, bi razumeli skupen protest velesil. Ali doslej ni nobenega zname-nja, da namerava Srbija res kaj takega. In v Belgradu so gotovo prepričani, da bi bila iz-prememba meje brez priznanja velesil nemo-goja.

Pa smo vendar poslali v Belgrad ultima-tum in zahtevamo, da zapuste Srbi v osmih dneh, to je najkasneje do sobote vse postojanke na albanških tleh. Ultimatum, to se pravi, da porabi Avstrija skrajna sredstva, ako se ne izpolni njene zahteve. Ultimatum — to po-meni eventualno novo mobilizacijo, in še kaj hujšega.

Človeku, ki čita to vest, se zdi, kakor da gleda v meglo. Nič ne vidi in ničesar ne raz-ume. Zaradi par ped albanške zemlje, ki je provizorično zasedena od Srbov, naj vido-mo mi nemara vojno s Srbijo? To bi bila blaznost katere ne mara človeška pamet niti izmisliti. Taka ideja se more poroditi le tam, kjer je ostal duh gospoda Kanije. Ali avstrijski narodi se ne morejo navduševati za take eksperimente in špekulacije, ker ne potrebujejo ničesar tako nujno, kakor miru; kajti balkanske vojne so po-vzročile razmeroma največje stroške nam in je naprtla najtežja bremena našemu ljudstvu. Milijardo zahteva militarizem. Če se le še ne-koliko militariziramo, in če se še vse zgodi, kar bi sledilo ultimatu, bosta čez noč iz ene milijarde dve. Da bi pa vse to plačevali za Al-banijo, je pa preveč. Te politike mora biti ko-nec, kajti predraga bi nam bila, če bi imel res vsak avstrijski državljani vsako nedeljo pi-ščanca v loncu. Ker pa je to za ogromno mno-žino prebivalstva nemogoča utopija, ker smo v Avstriji po zaslugi dosedanje zunanje politike zabredli v pravo revščino, pomeni taka diplo-macija za naše gospodarstvo pogin, za neštete prebivalce pa ukaz, da naj zapuste deželo. Iz-ključna politika za Albanijo je politika zoper Avstrijo. In zadnji čas je, da se spomni grof Berchtold, da je doslej še avstrijski minister, ne pa albanški.

Če konzuli bdijo.

(Dopis iz učiteljskih krogov.)

Pomlad je bila. Takrat so »konzuli bdeli«. V Ljubljani so bdeli na Dunaju. Nemški »Nationalverband« je namreč pripravil v dr-žavnem zboru za izboljšanje učiteljskih plač predlog, po katerem bi se odkazalo deželam dva-set milijonov kron v ta namen. Socialno-de-mokratsko parlamentarno zastopstvo je takoj porabilo ugodno priliko, da bi temeljito izbolj-šalo gromotni položaj ljudskošolskega učitelja ter nastopilo s predlogom, da se znesek zviša na trideset milijonov; tako bi bili rešeni onega spe-cifičnega avstrijskega: iz provizorija v provizorij, obenem pa tudi prostih rok nasproti meščan-skim strankam. Pričakovati je bilo, da nasto-pijo v takem trenutku vse učiteljske organiza-cije s polnim pritiskom na buržvazne frakcije, katerim so položile svoje interese v roke, pre-pričane, da jih bodo dobro varovale. Bilo bi to

politično, a uspeh ne bi izostal. Zgodilo se je drugače. Učiteljstvo je dalo vajeti iz rok in prepustilo iniciativo poslancem, ki so učitelj-stvo prevarili zgolj iz strahu, da bi utegnili imeti socialno demokratična stranka delež na uspehu.

Če konzuli bdijo! Zveza avstrijskega slo-vanskega učiteljstva gre v tisoče; tako zatrju-jejo v trenutkih navdušenja. Kje je bila tedaj? Se danes tega nihče ne ve, razen »konzulov«. Če ni drugega, bi nam vsaj toliko lahko povedali da je ta zveza mrtvorjeni otrok!

Pa je prišel Gmunden. Zborovalo je tam nižjeavstrijsko učiteljstvo tako, kot je bilo pričakovati. Referat o plačilnem boju in prevari v državnem zboru je bil na dnevnem redu, ob-račun z onimi, ki hočejo biti glasniki naših te-ženj, a so naši politični izkoriščevalci, je bilo

zborovanje. In sredi julija je zborovalo nemško učiteljsko društvo na Češkem. Viharen obračun s poslanci nemških buržvaznih strank, ki ho-čejo imeti v učitelju agitatorja in priganjača v volilnih bojih — saj je to prav kakor pri nas. Izživljali so Wolfa in še nekaj njegovih drugov, nemškonacionalnih državnih poslancev ter jih pognali iz dvorane.

V zadnjih dneh septembra se je to društvo zopet oglasilo ter govorilo o taktiki pasivne rezistence pri uradnih učiteljskih konferencah, obenem pa tudi o združenju s češkimi stanov-skimi tovariši za skupen boj v prihodnosti. To je dogodek, ki bo nedvomno odseval iz rezul-tata deželnozborskih volitev na Češkem takoj, ko pade komisariat.

Valovi naraščajo! Zdi se nam, da čutimo prelivanje novih tokov, da vidimo nove smeri, širje ceste. In vendar! Koliko tega gibanja je prešlo v vrste slovenskega učiteljstva? Konzuli so bdeli: Ali je omenilo politično glasilo »Zaveze jugosovlanskih učiteljskih društev« vse te po-jave z eno samo besedo? Ne! In zakaj moramo biti odrezani in odtrgani od onih, katerih inte-resi so tudi naši interesi? Katerih boj je tudi naš boj? Ali smo že tako padli, da nimamo več poguma izpovedati svojega mnenja? Kaj so nam vlade, če morajo drugi dvigati za nje kulturo čez Skodo in Kruppa? Kdor nas plačuje, ni država in kar se nam plačuje ni plačilo. Zato smo prosti. Deset tisoč državnih uradnikov je zborovalo te dni na Dunaju; ne onih z zlatimi ovratniki, marveč uradniških slug. Kje so naši ti sužnji pogum, da so govorili? Država jih plača, a njeni hlapci niso, ker vedo, da so moč-ni, če so združeni. Moč je pravica.

A slovenski učitelj je hlapec in obilo za-sluge na tem imajo oni, ki nosijo njegovo stvar

Dnevne beležke.

— Z delom za delavstvo se hočejo bahati deželnozborski kristjani v »Slovenec«, in so res tako predrzni, da govore tako, kakor da so kaj storili za delavstvo. Klerikalni list ima celo socialiste za tako zabite, da mu pojdejo na nje-gove hmanje, če bo hujskal zoper stranko in »Zarjo«. To neumno zmoto mu prav radi pri-voščimo; ali če bi vedel, kakšna čuvstva so-klrikalni vojskovedi in njih trabantni ustvarili ravno med delavstvom, tedaj bi si prihranil ta neplodni trud. »Slovenec« govori o volilnem redu za deželo in obične! Kaj misli, da so za-vedni delavci res taki butci, kakršni bi morali biti po njegovih željah, da ne bi spoznali, da je ves volilni red — v deželi prav tako kakor v občinah — sestavljen, zmetničen naravnost proti delavstvu? Da niso imeli nekdanji prid-garji splošne in enake volilne pravice v zad-njem zasedanju ne ene besedice za predlog, ki je bil vložen za splošno in enako volilno pra-vico, to dovolj jasno označuje njih izdajstvo. Če bi bila res splošna in enaka volilna pravica tako nemogoča, kakor oni trdijo, da bi se oprali, tedaj bi radi vedeli, zakaj je bilo treba delavce ogoljufati s tem, da so dali vsem drugim slojem posebne razrede, delavce so pa pometali v tisto takozvano splošno kurijo, v kateri morajo za-radi velikosti volilnih okrajev izginiti med pri-privilegiranimi volilci. Zelo predrzni laži so spo-sobni klerikalci, ali ta laž z volilno pravico ni le debela, ampak tudi nesramno žaljiva, ker predpostavlja, da so delavci sami tepci, ki ne znajo šteti do treh. Ravno tako pa je tudi z bajko o dobrotah, ki jih prinese hidroelektrične naprave delavcem. Taka reč bi bila gotovo splošno koristna, če bi bila izvedena na zdrav-em temelju. »Slovenec« se laže, ko pripove-duje, da smo mi sloh nasprotniki hidroelektrič-nik naprav. Kaj še! Ko so klerikalci le načel-loma razglašali svoj namen, smo ga mi prav-radostno pozdravljali. Toda če se tako reč po-lomi, kakor io je polomil Lampe, če taka na-prava le požira denar, pa ne daje ficka od sebe, tedaj se ne more od delavcev zahtevati, da naj od veselja plešejo, ko si lahko na prstih izračunajo, kako jim bodo zvišane doklade po-draževalne življenske potrebščine. Delavstvo bi klerikalci radi za nos vodili. Njihove gla-sove bi pri volitvah radi dobili. To vse verja-memo. Ali storili niso za delavstvo v deželnem zboru toliko, da bi se moglo le enkrat zabeliti fižol z vsem klerikalnim delom. Naj pa vendar tudi ne pozabijo, da zavedno delavstvo ne more prenašati tiste neznanse prevzetosti, s katero nastopa klerikalna stranka; zakaj de-lavci so se povsod naveličali tiste pasje po-nižnosti, ki jo zahtevajo od njega. Ljubezen de-lavcev se ne doseže s tistim ošabnim vele-gospodstvom, ki ga raztrsa Šusteršič. Simpa-tije delavstva se ne morejo obračati do ljudi, ki se postavljajo vedno za višino Triglava nad-nje in zahtevajo oboževanje kakor nekda pol-blazni rimski cesarji. In delavstvo ne mara ti-ranov, kakršne so se pokazali vsi od Šuster-šiča začenši. Klerikalna ljubezen do delavcev prihaja prepozno. Šusteršič je ne bo več na-bral, tudi če pride z deželnim avtomobilom po-njo. Klerikalci so imeli šest let priliko, da bi bili ublažili nasprotje, pa so ga neprenehoma ostrili, in naposled so ga tako poostriili, da se jim sedaj zabada v srce. Da se zaradi tega jeze, jim že verlamemo. Ali z obljubami se delavstvo ne bo zopet zadovoljilo. Ker je pod sedanjim si-stemom nemogoče, da bi se razmere za de-lavce zboljšale, ker pa je čisto gotovo, da se

v nesposobnih rokah. Kaj ni bilo časa v dolgih borbah vsega stanu napraviti iz hlapca bojev-nika s trdim tilnikom? Pokazati mu, da stole ramo ob rami še drugi, da stoje še tisoči po-gumnih? Čas je bil in vzrokov in pogojev tudi. Saj je tudi med učiteljstvom še jeklenih natur, Toda tisti, ki so hoteli dvigati za učitelja ščit, so šli in gredo proti času. Kruha smo čakali z Dunaja. Saj smo dobro vedeli, da zaman. Zato pa smo pričakovali tudi klicev, ki jih ni bilo, saj ni bilo niti stvarnih informacij. Naravno, da se je stvar končala z naivno frazjo, ki jo je zapisal idealist, ne da bi imel sam le tanko uparje v njo. Noč in dan so bdeli konzuli in izdali končno devizo: »Pred cesarja«, ki še izvirna ni.

Kakšna idila! Toda v trdem boju za kruh ni idil. Politično delo pozna samo zbiranje sil in akcije; pred enim in drugim gre za ideja. Mi pa smo brez ideje in brez močne roke, po kosih razmetani v veter. Kdor bi nas moral, nas nj politično vzgojil, kdor bi nas mogel, nas nj zli v eno telo, zato nosi največ odgovornosti. Raz-biti stojimo pred politično situacijo v deželi, ki hoče v slovenskem učiteljstvu primat. Kranjska se pripravlja v volilni boj in učitelj se bo tudi boril. Boril od drugih obožročen, za interese drugih in še sam proti sebi. Boril se bo s tistimi, ki imajo zanj pomilovanje in bagateliziranje, ki gledajo nanj, še dokler ga rabijo, samo z za-smehom, boril se bo s tistimi, ki imajo zanj nogo. Na obeh straneh se bo boril do izčrpa-nja v prvih vrstah. In iz boja izide tepen sam, njegova družina in ves stan.

To so posledice. Posledice vse do ure, da bo šel trezen in z vzdignjeno glavo na bojišče z delavcem.

morajo še bolj poslabšati, kakor so se že po-slabšale v teh šestih letih, bodo ravno delavci vodili ta boj z vso odločnostjo, katere so se navadili, že zaradi tega, da se bo klerikalna klika odvadila dosedanjega nesramnega pre-ziranjja in omalovaževanja, pa spoznali, da se delavstvu ne pometi.

— Behlov mandat. V petek je bila v Ham-burgu nadomestna volitev za državni zbor, ki je bila potrebna vsled smrti Avgusta Bebla. Socialno demokratični kandidat urednik Stolten je dobil 17.533 glasov, naprednjak Petersen 4737 glasov, nacionalni liberalce Rode 2421, konser-vativce Koze 984 in nemški socialce Arnoldt 225 glasov. Stolten je dosegel torej sijajno ve-čino.

— Čas je zlato, pravi pregovor. Zato, so-drugi, izrabite volilno dobo za razširjenje »Zarje« in »Ženskega lista«. »Ženski list« iz-haja po enkrat na mesec in stane za vse leto 1 K 20 vin., za pol leta 60 vin., za četr leta 30 vin. Naroča se pri upravi »Ženskega lista« v Ljubljani. Vsaka delavka, vsaka delavska žena bi morala imeti »Ženski list«!

— Ker krščansko socialni delavci ne smejo brati »Zarje«, sodrugi, povejte jim vi, da je dr. Ivan Zajec, načelnik Jugoslovanske strokovne zveze glasoval v deželnem zboru zoper splošno, enako, direktno in tajno volilno pravico. S tem je dr. Zajec najbrže hotel reči: Moji backi so še tako neumni, da ne zaslužijo te pravice. Morda je imel prav.

— Protestni shod državnih nastavljenec v Mestnem domu v Ljubljani je bil včeraj do-poldne dobro obiskan. V imenu koalicije dr-žavnih nastavljenec avstrijskih je svetnik go-spod Lilleg otvoril zborovanje in naglašal, da danes po vsej Avstriji zborujejo državni na-stavljenci, ter nastopajo kot tožitelji in sodniki, ker se reforma službene pragmatike in zbolj-šanje socialnih razmer je tako dolgo zavl-ačnje. Državni nastavljenji hočejo službeno pragmatiko, pa naj se že ta dovolj v parla-mentu ali pa magari s § 14. Iz vsega pa je raz-vidno, da ne marajo reforme in ji zaradi tega stavijo najraznovrstnejše ovire. Kot prvi go-vornik je govoril prof. Reisner. Državnih na-stavljenec ni privredla k temu odločnemu ko-raku razbrzdana upornost nego potreba. V kak bedi žive državni nastavljenji, dokazuje najbolj to, da tvorijo 30 odstotkov dohodkov državnih nastavljenec postranski dohodki, ki jih dobivajo državni nastavljenji iz privatnih opravil in služb. Državni nastavljenji hočejo z današnjimi protesti prepričati parlament in jav-nost o svoji potrebi. Že leta 1911, je prišla pra-gmatika v končno redakcijo in je imela stopiti v veljavo po danih obljubah že trikrat. Še dan-es je ni. Diamandov (soc. dem.) predlog, da se pobiljšek uvrsti v redni izdatek, se je sprejel v parlamentu, a pragmatike še ni. Glavni kri-vec je parlament, večina in vlada. Parla-ment je zaigral pravico, da bi govoril v imenu ljud-stva. Obtožitelji in sodniki smo; pa tudi mi smo krivi, ker vse prenašamo mirno. Od parlamenta zahtevamo, da reši v bodočem zasedanju naj-prej našo službeno pragmatiko. Ultimatum sta-vimo danes in na misel nam prihaja Marksov rek: Proletarci vseh dežela, združite se, iz-gubiti nimate ničesar, kakor svoje verige, pri-dobiti pa ves svet! — Nato so podala razna društva državnih nastavljenec izjave, da se pridružujejo boju do skrajnosti v postavnih me-jah. Na shodu je potem govoril še državni po-slanec g. dr. Ravnihar. Službena pragmatika je rekel, se zavlačuje vsled razdrapanih poli-

tičnih razmer. S § 14 vlada reforme ne bo izvedla, ker je ne mara in tudi razpust državnega zbora bi stvari ne pospešil. Uzakonitev službene pragmatike je odvisna v prvi vrsti od vlade in ne toliko od parlamenta. Shod se je soglasno izjavil za stavljenno zahtevo. — Gospod Lilleg je nato z apelom na solidarnost zaključil zborovanje in obljubil v kratkem nov shod, ki bo zahteval, da se uvrsti Ljubljana v prvi dražinski razred, v katerem je sedaj na Kranjskem samo Kočevje. — Na shodu se je pojavljalo veliko ogorčenje proti parlamentu. Državni nastavlenci so bili mnenja, da kdor bi zagovarjal parlament, bi pral zamorca in čuden parlament je to, ki nima nobene moči; tak parlament naj gre domu. Obljube so dajali ob volitvah, a izvršiti jih ne bodo. Naravno je, da je političen boj v Avstriji igra špekulacij in barantanja in da tako politika ne more biti v prid delovnim stanovom, pa naj so to tovarniški delavci ali pa državni nastavlenci. Država je tudi gospodar, ki izkorišča svoje delavce.

Shod železničarjev v Ljubljani (pri Levu) je bil v soboto zvečer izredno dobro obiskan. Sodrugi Kopač je otvoril zborovanje in mu predsedoval. Tajnik je bil sodrug Božič. O razmerah na državnih železnicah sta poročala sodruga Kopač in A. Müller. Govornika sta ob burnem odobravanju dokazovala, kako varuje uprava državnih železnic na račun železničarjev. Zahteve se odklanjajo, sistematično se zmanjšuje število normiranih mest in napredovanje se na umeten način in z raznimi odredbami zavlačuje. Železničarji se morajo pripraviti na hujše boje. Ves državni in kapitalistični aparat stremi za tem, kako bi vzel delavcem vse svobodo. Glede zahtev pri ravnanstvu v Trstu se je odstopil ves material centrali in bo centrala posredovala pri ministrstvu. Dolžnost železničarjev je, da se oklenejo organizacije, ker bo navsezadnje odločevala moč in kjer je moč, tam je tudi pravica.

Obisk pri vodiški Johanci. Iz Kranja nam piše: Govoril sem z dvema ženskama, ki sta svoj čas obiskali vodiško Johanco. Ena je terciarka najhujše vrste in ta mi je dejala, da ni sprejemala Johanca nobenega denarja od obiskovalcev in da tudi župnik ni sprejel niti krajačarja. Druga ženska, ki pa ni terciarka in ki je trikrat obiskala Johanco, pa mi je pripovedovala drugače. Dejala je, da so jo le prvič spustili v sobo. Ko je prišla k postelji, ni bilo na vsej Johanci niti kapljice krvi. Naenkrat se je na nekoliko premaknila in kri je začela kapljati izpod las in je tekla po čelu. Ta ženska je takoj dejala, da je to »farbarija«. Johanca je bila vsled tega globoko užaljena. Ko je hotela ta obiskovalka privzdigniti odejo, je začela Johanca mlo stokati, kakor da jo že to boli, ker sem se pritaknila odeje. Kuharica in dekla sta nato rekli, da se Johanca sramuje pokazati »rane« in končno so napodile to obiskovalko iz sobe in sicer zato, ker je izrazila dvom nad krvavenjem. Ta ženska je šla potem še enkrat v Vodic, ker so jo posle druge, da prinese »Johančino« kri. V sobo jo niso spustili. Dobila je steklenico krvi, za katero je plačala eno krono. Pri tretjem obisku je bilo prav tako. Kri so pile ženske, čeprav je smrdela, so dejale, da je dobra in da ozdravi vse bolezni. Nekateri so se mazali z »Johančino« krvjo. — Tako poročilo. Res čudne stvari so se dogajale v volilnem okraju dr. Krekove. Dr. Krek je pa tako lepo pridigal pri zadnjem deželnozbornem zasedanju o visoki kulturni stopnji kranjskega prebivalstva, o kulturi, ki jo je zasejala S. L. S. Johanca je res najlepši dokument kulture kranjskega kmečkega prebivalstva, saj klerikalci ne morejo nikdar dovelj napovedati, kaj da so storili že vse dobrega za kmeta. In kmečko prebivalstvo se je vozilo kar na lojternicah v Vodic, pa nikogar od naših prosvitlenih klerikalcev ni bilo takrat, ki bi bil odprl oči tem ljudem.

»Velezidajniška rdeča svojat«. Tako nazivlja »Glasnik avstrijske krščanske tobačne delavske zveze« one delavce in delavce v ljubljanski tobačni tovarni, ki so v naši strokovni organizaciji. Da razumejo krščanski žurnalisti, ki pišejo »Glas«, res dostojnost, naj navedemo še nekaj blagodišečih cvetov iz tega krščanskega gaja: Brezbova sodruga rdečih zabavljacev, sodrugi so šli snops žrt, velezidajniška lopovščina rdeče sodrge itd. Niti na misel nam ne prihaja, da bi polemizirali z »Glasnikom«. Te izbruhe je napisal »Glasnik« za to, ker se socialno demokratsko delavstvo ni udeležilo cesarske ma-

še 4. oktobra. Nek »Mašen odbor« si je vtepel v glavo, da mora biti 4. oktobra maša v tobačni tovarni. Nadlegoval je ravnatelja, da naj ukaže delavstvu udeležbo pri tej maši. Ravnateljstvo je pa izdalo le odlok, da le želi, da se delavstvo udeleži maše, prisiljen pa ni nihče k temu. Tako so naši zaupniki v tobačni tovarni tudi povedali delavstvu: 4. oktobra je prost dan kakor nedelja, kdor se hoče udeležiti maše se je leliko, kdor noče, naj ostane doma. Sicer pa je bilo s tem prostim dnevom tako, da je moralo delavstvo prejšnje dni v tovarni napraviti toliko zaloge, da se ni poznal izpad dela v soboto. Sicer pa bi ta kričava klerikalna organizacija veliko bolje storila, če bi se brigala za resnične delavske potrebe, ne pa za maše. Saj na vseh oglih vpije, koliko da je že storila za izboljšanje položaja tobačnega delavstva. Kje pa je bila tedaj ta organizacija s svojim Gostinčarjem, ko se je zgodila letos kurilcem peči in prižigalcem svetilk tako velika krivica? Ti morajo sedaj prihajati eno uro prej v tovarno, ne da bi dobili za to najpomembnejšo odškodnino, čeprav so dobivali prejšnje leto za to nagrado. Kje je bila takrat ta dična organizacija, ki se vedno hvali, da doseže vse, ki je zadel nekega delavca tako dragonična obsodba? Za take stvari se ne brigajo klerikalni kričači: zmerjati socialiste je bolj plemenito in ima še to prednost, da se s tem ne zamerijo vodstvu tovarne. Sicer je pa doveli, če povemo, da je odgovorni urednik »Glasila« državni poslanec Gostinčar in da gre vse to sirovo psovanje na račun njegove poslaniške imunitete. Gostinčar je tudi eden tistih Krekovih fantov, ki pa imajo le tedaj korajžo, kadar vedo, da jim ne more nihče do živga.

»V šoli »Glasbene Matice« v Ljubljani se je letos zaradi obilice učencev morala nastaviti še ena nova izvrstno usposobljena učiteljska moč za klavir. Odboru se je posrečilo pridobiti za zavod dgč. Ljudmilo Petranovo, ki je 6 let obiskovala praški konservatorij in klavir ter vse druge obvezne predmete dovršila z najodličnejšim uspehom. Bila je vseh 6 let učenka Slovencev dobro znanega prof. klavirja na praškem konservatoriju g. Karla Hoffmeistera, ki je bil pred imenovanjem na konservatorij profesor klavirja pri Gl. Matici v Ljubljani. Leto in pa ravnatelj praškega konservatorija vladni svetnik K a a n p l. A s b e s t sta gdč. Petranovo kot odlično usposobljeno učiteljsko moč najtopleje priporočala za napredek in procvit slovenskega glasbenega zavoda. Odč. Petranova je 15. t. m. učiteljsko službo nastopila.

»Glasbena Matica« priredi, kakor že objavljeno, v torek, 21. t. m. koncert v »Mestnem domu« pri katerem pride s sodelovanjem slavne virtuozke J. Kociana in pianista Eisnerja svetovna glasba, s sodelovanjem slovenske koncertne pevke g. Lovšetove in pianista A. Trosta, pa slovenska izvirna glasba do besede in v celoti, s čimer bo občinstvu, skladateljem in skladbam ustrezno. Ker letos ni domačih stalnih glasbenih prireditev v gledališču, želi Gl. Matica slov. občinstvu nuditi poleg velikih koncertov v veliki dvorani tudi manjše izvrstne glasbene prireditve s sodelovanjem domačih in svetovnih umetnikov, deloma tudi s sodelovanjem oddelku pev. zbora Gl. Matice v Mestnem domu. Taki koncerti so nameravani v soboto 8. novembra, v soboto 15. novembra, v torek 2. decembra itd. Če bo slovensko občinstvo te v idealni nameri prirejane glasbene večere v zadostnem številu posečalo, utegnejo poleg velikih koncertov postati za glasbeno vzgojo pomembni. Ker pri teh koncertih itak ni pričakovati velikankega navala, in ker so za Matice stroški — za dvorano pri koncertih v Unioni in Narodnem domu preveliki, se za torek napovedani koncert vrši v Mestnem domu, ki je za tako prireditev primeren. Občinstvo se opozarja, da je vstop v dvorano od dveh strani natančno določen, razviden iz listkov za se-deže, da se prepreči gneča pri vходу in garderobah.

»Športni klub »Olympia«. Ustanovi občni zbor imenovanega kosmo-političnega kluba se vrši 26. oktobra 1913 ob 8. zvečer v mali dvorani hotela Union v Ljubljani. Namen kluba je pospeševanje zdravju prikladnih športnih panog in družabnega življenja. Klub daje potem-takem vsakemu članu v vsakem oziru popolno svobodo in mu zagotavlja polno spoštovanje njegove individualnosti v narodnem, verskem, socialnem in strankarsko-političnem oziru. (§ 2 klubovih pravil.) V slučaju razpusta pripade klubovo premoženje ubožnemu zakladu mestne

Vstopila sta, šla skozi izdepi in gostilniško sobo ter stala pred durmi manjše sobe. Baš tako je bilo vse urejeno, kakor v oni krčmi »Pri Čaplji«, kjer je Kvapih pred leti prebil znan večer. I tukai je sedela v izdepu krčmarica za kredencijo, i tu se je priklanjala gostilničar in snemal čepico z glave, in tudi tu je prinašala pivo natakarka, samo da je imela višnjevo jopico in se je imenovala Kristina. Toda tu je bilo vse bolj v redu, bolj novo, stene niso bile še okajene od dima, biljard sredi sobe doslej še ni bil obrabljen. Natakarka se je smehljala, ko je prihajal Mikyška.

»Kristinca, dve!« je dejal Mikyška in dvignil dva prsta kvišku.

V sobici za gostilničarsko sobo je sedelo nekaj dijakov. Ivan ni poznal nikogar izmed njih razven Otokarja, kateri je pri prvem pogledu na prišleka osupnil, a se precej zavedal. Skočil je s stola in stal resnobno in čakal, da mu Ivan poda roko.

»Lašek, tega pa se nisi nadejal.« je klical Mikyška, s kom se snideš? Da bi ti pripeljal rojaka, bivšega Gradčana? Naravnost iz gledišča sem pripeljal Hrubega.« Potem je seznanil Ivana s t ostalimi dijaki, po so sedli.

Vsi so bili že čakali na Mikyško, in precej se je videlo, da je tu najstarejši, nekak patriarh. V sobi so sedeli večinoma mladiči-studenti, krožek, v katerem je očividno Mikyška dajal takt in imel pry besedo.

(Dalje prih.)

občine ljubljanske. Izključena je vsaka konkurenca z že obstoječimi športnimi klubi ter je tendenca »Olympia« kluba celo, da jih podpira. K ustanovnemu občnemu zboru je vsakdo dobro došel, ki se interesira za imenovanje kluba ter se naj blagohotno oprusti, če se komu ni pomotoma dostavilo povabila. K obilni udeležbi in pristopu vabi: Pripravljalni odbor.

— Pobje. V Beli Peči je popivalo več domačih fantov, 33letni znani alkoholik A. Egger se ga je tako nasrkal, da sta ga morala dva tovariša peljati domu. Tu sta ga zaprla v sobo. V svoji pijanosti je pa začel v sobi razgrajati tako silovito, da je njegov spremljevalec, k vpr-jakom potrjeni Fr. Müller iz Nesselvate od pol sobna vrata, hoteč ga pomiriti. V tem trenutku ga je razgrajalec usekal s sekuro ravno pod srce. Rana je nevarna.

— 50 ovac je poginilo od glada. Iz Rateč poročajo: Čez poletje zaženo Ratečani svoje ovce v Mangartsko skupino. Jeseni jih zopet poiščejo in spravijo v dolino. Pred kakimi tremi tedni so pogrešali nad 50 ovac. Mislili so že, da so ukradene in odgnane čez mejo. Ves trud iskanja je bil zaman. Pretekli teden pa je nekdo opazil, da krokarji krožijo visoko v Mangartu. Visoko v takozvanih Zagačah v plazu, kjer je več sneg so našli 50 ovac — mrtvih. Poginile so vsled lakote, ker se niso mogle rešiti iz globoke kotline. Le dve so našli še malo živi. Ovjeh odpadkov je bilo skoro en voz. Samo en gospodar je ob 29 ovac.

— Kinematograf »Ideal«. Edvard Bulwerjev roman »Poslednji dnevi Pompejev« v filmu vse občuduje v kino »Idealu«. Krasna Jona očara s svojo igro in postavo. Mladi Glaukus si je pridobil takoj simpatije obiskovalcev. Krasne scenerije, pretresljive vsebine, senzacij-ski prizori izbruha Vezuva, vse to je tako umetno sestavljeno, da je ta film tako velikan-sko delo, da si ga mora vsakdo ogledati. Pred-prodaja listkov vsak dan od pol 11. do 12.

Volilno gibanje.

Pozor, sodrugi in zaupniki!

Po volilnem zakonu je vsak župan primoran, po plakatih ali pa potom pismenega oglasa na občinski tabli županske hiše javno oznaniti, kdaj in kje leži imenik volilcev na vpogled. Dolžnost vsakega zaupnika in sodruga je, da se vsak dan prepriča, če je tak oglas na občinski tabli že nabit. Nihče naj se ne zanaša na druge, vsak se sam prepričaj o tem. Kadar je imenik volilcev že razpoložen, naj se vsakdo, ki je 24 let star in že eno leto prebiva v občini, ob na oglasu označenih urah prepriča, če je zapisan v imeniku. Kdor tega ne stori, pa ni vpisan, izgubi volilno pravico. Dolžnost vsakega sodruga je, da se prepriča, če so tudi drugi sodrugi-volilci vpisani. Ravnotako naj se vsakdo prepriča, če je kdo vpisan, ki nima volilne pravice. Kdor ne bi bil vpisan, pa misli, da ima volilno pravico, naj si nemudoma preskrbi potrebno izkazila, da je avstrijski državljan, 24 let star, in da prebiva že eno leto v občini (rojstni list, delavske bukvice, domovinski list itd.) in se poda k županu, da reklamira volilno pravico. Kjer bi župan skušal delati zapreke, naj se nemudoma ustmeno ali pa pismeno pritoži na okrajno glavarstvo oziroma to sporoči deželnem zastopstvu stranke v Ljubljani, ki bo takoj storilo potrebne korake. Volilni imenik mora biti razgrnjen na vpogled skozi štirinajst dni ob urah, ki jih določi politična oblast. Čas in kraj volitve je označen na glasovnici, ki jo dobi vsak volilec. Župan in sploh nihče nima pravice, sodrugom prepovedati, da prepisejo volilni imenik. Kjer je mogoče, naj se volilni imenik prepíše. Za Ljubljano bo stranka izdala posebna navodila. Zaupniki in sodrugi so naprošeni, da uredništvu »Zarje« takoj naznani, ako je v kak občini razpoložitev volilnega imenika že oznanjena, nadalje od katerega dne naprej in ob katerih urah se lahko vanj pogleda ter število volilcev. Zadnji dan naj zaupniki imenik volilcev še enkrat natančno pogledajo, ako se ni kdo namenoma ali pomotoma črtal. Še enkrat: Vsakdo se prepričaj, če je vpisan; kdor ni, naj brez odlašanja reklamira. Reklamira se lahko tudi pri pristojnem okrajnem glavarstvu.

— Vič - Glince pri Ljubljani. V soboto zvečer je bil v dvorani pri Travnu izborno obiskan shod volilcev, kateremu sta predsedovala sodr. Puch in Erjavac. Govoril je sodrug Kocmur o delovanju deželnozbornske večine in pomenu volitev. Koncem svojih vseskozi zanimivih izjav-lanj se je dotaknil tudi sklepa deželnega zbora, ki pozivlja ministra za notranje zadeve, da ustanovi za Kranjsko posebno zavarovalnico zoper neizgode. Klerikalci se v tem oziru kaj sumljivo obnašajo. Upajo namreč, da bodo dobili to zavarovalnico v svoje roke. Narodnost jim je le pretežva. Kako se bo godilo ponesre-ženim delavcem, če pride res do te zavaroval-nice, nam kaže dosti jasno položaj učiteljstva na Kranjskem, ki mu režejo kruh deželni kristi-jani. Pri tržaški zavarovalnici bodo potisnjeni Slovani v brezpomembne manjšine, smejati pa se tudi ne bodo imeli kranjski podjetniki; kajti zavarovalne premije se bodo vsled nerazmerno drage uprave silno povišale. Govoriti bodo mo-rale tudi delavske organizacije. S tem shodom se je volilni boj pri nas začel. Kakor kaže raz-položenje med ljudstvom, dr. Šusteršič ne bo več tako lahko »skozi zlezal«. Mož preveč tr-dovratno molči na Theimerična očitanja. Slišali smo kmeta, ki je rekel: Kristus je grešnici Mag-daleni odpustil, njegov namestnik dr. Krek pa je sam grešil, potem pa še obsodil! Je vendar še nekaj razsodnosti v ljudstvu.

— Volilni shod pri »Levu« v Ljubljani. Po železničarskem shodu ob 11. zvečer se je vršil volilni shod za deželnozbornske volitve na Kranjskem. Poročal je sodrug Tokan. Zaradi poznega časa se je omejil le na najvažnejše. Shod je sprejel pričetek volilne kampanje z burnim aplavzom na znanje

— Ulec na Krasu. Pri nas bi imel biti več-raj javen ljudski shod pod milim nebom; ker pa smo pri naznanilu shoda zagrešili malo for-

malno napako, nam je okrajno glavarstvo po-darilo milim nebom prepovedalo. To pa volilcev ni ženiralo in prišli so v tako obilnem številu, da so bili gostilniški prostori gosp. Ribariča na Uncu že ob 3. popoldan nabito natlačeni. Shod je otvoril sodr. Kocmur iz Ljubljane, v predse-dstvo pa sta bila izvoljena sodruga Ambrož in Dolhar. Sodrugi Kocmur je v poljudnem govoru tako da so ga lahko prav vsi razumeli, raztolma-bil pomen predstojajočih deželnozbornskih volitev. Obširno se je bavil s ponesrečenimi električni-mi projekti na Gorenjskem, za katere bo mo-ralo krvaveti tudi ljudstvo na Notranjskem, ne da bi imelo od tega le vinar dobička. Klerikalci razmetavajo denar tako, da se lahko reče: Ka-dar imajo otroci denar, imajo kramarji semenj. Seveda se klerikalci bahajo: toliko in toliko smo naredili. Ali naposled bo moralo vse to plačati vendarle ljudstvo s povišanimi dokla-dami. Deželne blagajne so prazne in tudi fond-i so vsi izčrpani. Dežela se sedaj nahaja tam, kjer napove trgovec konkurz. Riniti bi se mo-glo naprej k večjemu še par mesecev, potem pa bi sledil neizogiben polom. Sklicanja dežel-nega zbora so se klerikalci bali kakor hudob-ri križa. Poskušali so na vse načine še zadnji hip njegov razpust tekom zasedanja z nezasišanimi provokacijami, krivdo pa bi zvalili na liberalce, češ, saj smo hoteli položiti čiste račune, pa jih nismo mogli. V prav taki stiski se nahaja tudi država vsled svoje blazne militaristične politike. Zato vlada kupuje glasove, ki jih bo rabila za izžemanje ljudstva v državnem zboru in dele-gacijah, pa jej je prišla stiska kranjskih deželnih kristjanov ravno prav. Kravja kupčija je bila hitro gotova. Komaj je bilo zasedanje dežel-nega zbora odgodeno, je bil ta že razpuščen in razpisane nove volitve. Klerikalcem se muja-zakaj suša v blagajnah je velika in treba je, da se kranjskemu ljudstvu nalože nova bremena. Novi deželni zbor bo lažje posegel v ljudske že-pe, tako računajo klerikalci, ker bodo volitve v nadaljnjih šestih letih, ko bodo zopet voliti-na to že pozabili. Govornik se je obširno pe-lal še z drugimi zadevami in končno priporo-čal agitacijo v volilnem boju in pozornost na s-protnika, ki je navidez miren. Ali škof priporo-čal pastirski list, pela bo prižnica, grom in pe-kar bo pa manjkalo, bodo pa preskrbeli šribo-»občinske uprave« iz Ljubljane. Govornik žel za svoje poročilo živahno odobravanje splošna želja je bila, da se mora v kratkem šiti še en shod. Na zborovanju je bilo mno-gi kmetov, ki so obljubili, da klerikalca pod mo-nim pogojem več ne volijo. Naša občina, o mo-smo trdno prepričani, je za klerikalce iz-je-hena.

— Raket. Vračajoč se s shoda na Ulec smo se nekoliko pomudili pri našem podžup-niku sodr. Bombaču. Sodr. Kocmur je hitro im-petiral volilski shod, ki je potekel tako izvirno da smo bili vsi zadovoljni. Nekaj kmet, po-ljane, je vpričo vseh obljubil, da bo volil volilno demokratiko, dočim je doslej vo-lil klerikalno. Sklenili smo tudi, da ustavi-mo podružnico »Svobode« in imamo pri-šenih že čez 30 članov. Če pojde tu, dr. tak, bo volilni dan za klerikalce sodni dan.

— V Trzinu se je vršil v nedeljo popo-lni shod pri Pellerju dobro obis-volilni shod, z dnevnim redom »Kranjski de-želni zbor«. Predsedoval je sodr. Bukovnik. O-njem zasedanju deželnega zbora je poročal sodrug Bartl, ki je jasno naslikal delovanje klerikalne stranke v deželnem zboru. Shod se vršil v najlepšem redu. Po končanem shodu sodrugi pevci zapeli »Pesem o delu«.

— Žiri. Prvi volilni shod za deželni zbor smo imeli včeraj ob pol 12. dopoldne na v-gostilne gosp. Kavčiča. Shod je bil, pose-be se vpošteva kraška doba, ki je bila za volitacijo na razpolago, prav dobro obiskan. Vidi ga je podžupan iz Idrije sodr. Jazbec, po-čal pa je sodr. Etbin Kristan. V cerkvi je tra-opravilo pol ure dalje kakor navadno; to ni bil le slučaj, nikakor pa niso gosposde božji mestniki hoteli s tem ovirati shod. Sodr. Kristan je posvetil posebno pažnjo gospodarstvom, ki se je razvilo v deželnem dvorcu pod klerikalnim sistemom. Pokazal je tudi, da vzgo-ja klerikalci hinavščino med ljudstvom, ker vsak klerikalec zatajiti svoje prepričanje in daviti svojo vest, ker sicer ni zanj enakih po-vic, posebno pa ne podpore. Razložil je posledice tega kvarjenja kranjskega ljudstva. Oglasil se je tudi po nepotrebnem neki klerikalni mladenič, ki pa je take klatil, da bi osmešil, kdor bi odgovarjal tistim praznim n-jam. Dosti je, če povemo, da je dejal, da b-samo »Slovenca« in da verjame samo »Slov-cu«. Ampak ljudstvo se s to znanostjo ne dovoljuje, in mladi Kogej ni dosegel nič drugega kakor da so se mu poslušalci smejali na glas.

— Idrija. Na shodu »pri Črnem orlu«, tega je vodil župan sodr. Štravs, je poro-čal sodr. Etbin Kristan iz Ljubljane o zadnjem sedanju deželnega zbora in o novih volitvah. Razložil je gospodarstvo in gospodstvo se-njih deželnih patronov, ki so v deželnem dvorcu ustanovili nezakrinkano strankarsko vlado in se pri vseh svojih ukrepih ozirajo izključno na svoje strankarske koristi, namesto da bi lali za vse prebivalstvo dežele po enakih m-lih. Govornik je opisal vse zasedanje, ki je klerikalcem zoprno kakor ozeblemu mirzu, in pokazal škodljivost sedanjega režima, ki se težko prenaša, če bi bil le klerikalci, pa je neznošen, ker je klerikalno pristanstvo vsed tega korupten. Dasi je bila svobodna sed-a zajamčena vsakemu udeležencu in je tu-tudi nekoliko klerikalcev navzočih, se ni ni oglasil. Pač pa je neko fante »beležilo« za-ročilo. V katerem listu bomo čitali njegove štene vesti, še ne vemo. Da pa bo v njih p-vica laži, če ne še več, pa lahko naprej ve-kajti iz tistih desetih ali dvajsetih besed, ki jih je zapisal, se sploh ne da sestaviti nob-resnično poročilo. — Bivši poslanec za idri-mesto Gangl je naznanil, da poda volilec s-poročilo na shodu, ki bo dne 26. t. m. pri

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalje.)

Ivan se je nasmejalo. »Mikyška, ali bi lih morda vi?« Toda precej mu je prišla na misel žizkovska prekajalnica in dejal si je, da prav-zaprav tu ni nič smešnega. Pristavil je: »Mikyška, čemu se smejeva? Ali mari to ni social-no vprašanje?»

»Hrubi«, je vzkliknil Mikyška, »ravno o temle smo nedavno debatirali. Tu tiči ključica. Ko bomo imeli socialistično državo, kdo bo potem čedil kanale, stranišča? Kaj mislite? Ne-kdo bo vendar moral to opravljati i potem — kdo bo maral? Nihče.«

Ivan se je zamislil. »Seveda najbrže ne bo hotel nihče,« je pritrdil. »Ali pravzaprav bi mor-al vsak.«

»Moral bi — kdo neki, prosim vas, Hrubi. Ali bi morda vi?»

V tem sta se že približala gostilnici, kamor je Mikyška peljal Ivana. Odtod je bilo samo še nekaj hiš, pa se je videlo čez polje. Prišla sta prav do konca ulice in predmestja.

»Vidite, v lepem zatišju smo tu, Hrubi,« je opozarjal Mikyška, »imamo svoj poseben lokal, smo za vetrom, kamor se ne pririne tako lahko kak tu nos. Pojdite lahko skozi izdepi, imamo pa tudi poseben vhod z mostovža.«

...orlu. Po živem apelu sodr. Kristana glede pridno in smoteno delo za volitve je sodr. prava zaključil shod.

— Kako si morete misliti dobro kavo brez orega kavnega pridakta, je res čisto neumljivo, kajti še le dober kavni pridak od kavi pravi okus, vonj in barvo. Najboljši kavni pridak je po splošni sodbi vseh naših gospodinjskih kavnih primesi, ki je obenem tudi edino pristno domače blago te vrste. Če hočete torej biti res dobro kavo, kupite Kolinsko primes!

Trst.

— Z. J. Ž. je sklicala »javni shod« z dnevnim redom: Obracun s socialno demokratičnimi prekvalci. Namen tega shoda je bil (tako je bilo razumeti iz poziva na letaku) razkrinkati socialne demokrate, ki lažejo, farbajo, obrekujejo itd. itd. Nič vznemirjajočega do tukaj. Zanimivo je le to, da so narodnjaki želeli, naj bi se izrekli take vrste shoda tudi socialni demokrate. Na takem shodu naj bi se vršila resna stvarna debata. Vabilo na shod smo sprejeli glasnim krohotom. Kaj so prav za prav stali Bogu naši zvezarji, da jih je tako kruto aril po glavi? Socialni demokrate naj bi se izrekli narodnjaških »javni shodov«, kadar to vseh veleumom in veleznačajem, ki sede vodstvu zveze jugoslovanskih nezavednecev, položite se. Takrat vam nismo hoteli poslušati. Na narodnjaške shode gremo, kadar se ho- nekoli po zabavati. Zabavamo se pa, kar je to nam vseh. Pred štirinajstimi dnevi so bili precej dobre volje, pa smo prišli, nas maj neznan del, v vaš brlog, da slišimo še krat vašo smešno in nam prav nič škodljiva točevanja. Pa se je zgodilo, da nas je bilo di tako že vse preveč. Glavno besedo na tem shodu smo imeli navsezadnje mi. Poročali smo nemoteno na shodu, ki ste ga sklicali za se backe v vaših prostorih. To vas silno jezi, berjamo. Ali pomagati vam ne moremo več liko. Lahko skličete še par takih shodov in ako obračunavate do sodnega dne. Dejstva ne ste spravili s sveta, da smo vam prav krepko veselo peli levite na vašem lastnem shodu. ako je bilo nam takrat vseh in komodno. Ka- r bomo zopet dobre volje, vas zopet pose- no. Da bi pa mi zahajali na vaše shode, ka- r vi želite, to si zaenkrat izbijte iz glave. De- mo kar hočemo mi, in napadamo, kadar se in zljubi. Sicer smo pa že v »Zarji« navedli goje, pod katerimi bi se eventualno potrudili shod, ki bi vas — to vam lahko vnaprej za- govimo — obogatil za eno večjo blamažo. Na pegoje se niste ozirali. In naj bi se mi tedaj trali na vaše pobožne želje? Zlasti ko veste, se na vašo »organizacijo« ni na vaše vodi- le prav krepko poživljamo! Smo pač imper- lentni. Smilite se nam, reveži!

Zadnie vesti.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 20. Državni zbor ima jutri prvo sejo počitnicah, ki so se pričele 21. junija. Zač- etno jutranje seje je ob 11. dopoldne. Opoldne načelniki klubov povabljene k ministrskemu predsedniku grofu Stürgkhu. Na dnevni red bi edesednik predložil predloge v specialni debati. Nele priti davčne predloge v specialni debati. pložal v parlamentu je popolnoma nejasen. otovo je, da grof Stürgkh danes nima zanes- lve večine. Razvoj je odvisen na eni strani od eško-nemških spravnih pogajanj, na drugi pa razmerja med Poljaki in Rusini. Na eni prvih predloži vodja finančnega ministrstva Engel toračun za prvo polovico leta 1914.

ŽENSKA VOLILNA PRAVICA NA MO-RAVSKEM.

Dunaj, 19. Zdravnica dr. Marija Peiger in iteljica Kristina Travnček sta z ozirom na o, da v deželnem volilnem redu za Moravsko a mestno kurio ni izrečeno, da imajo volilno ravico samo moški, zahtevali vpis v volilski menik. Ker se jima ni ustreglo, sta se prito- žili na državno sodišče. To je včeraj pod pred- edstvom prezidenta Grabmayerja zavrnilo pri- ožbo, češ da bi bil zakonodajec določno izre- el, da imajo ženske volilno pravico, če bi jim o bil hotel dati.

OZDRAVLJEN ZA RABLJA.

Dunaj, 19. Včeraj je gardno sodišče izreko lo na tajni obravnavi sodbo nad častniškim slu- go Rajkom Jankovičevićem, ki je dne 17. avgu- sta ustrelil stolnika Eisenkolba in njegovo lju- bico grofico Bolzo, potem pa poizkusil samomor in se težko poškodoval. Sodba ni znana, ker se mora predložiti še sodnemu gospodu, gardnemu kapitanu grofu Karlu Auerspergu, da jo odobri ali pa odkloni.

NAPAD V TISKOVNEM URADU.

Budimpešta, 19. Socialistična »Nepszava« poroča, da je žurnalista Bela Lipšer napadel in pretepal načelnika tiskovnega urada v minist- stvu za notranje zadeve Armina Barata, ker mu je bila obljubljena letna plača v znesku 12.000 kron, zato da spravi vladi prijazne članke v nekatere francoske liste. Ti časopisi so dobili za izvršitev 120.000 kron, njemu pa ni izplačana obljubljena nagrada. Baje je Lip- šer tudi posredoval, da je angleški »Graphic« objavil Lukacsevo fotografijo za 2500 kron. Uradno izjavljajo, da vest o napadu ni resnična in da je Lipšer že dolgo skušal priti v dotiko z vlado, ki pa ni hotela imeti z njim nobenega opravka. Demanti pa nič ne pravijo o svotah, ki jih je vlada baje plačala francoskim listom, da so objavljali njene članke. — Lipšer grozi, da napade tudi ministrskega predsednika Tiszio.

ITALIJA ZOPER ULTIMATUM.

Rim, 19. Italijansko časopisje se bavi z idejo, da se dá Srbiji ultimatum zaradi okupa- cije nekaterih postojank na albanskih tleh. Vsi meročajni časopisi odklanjajo tak korak z ve- liko odločnostjo in naglašajo, da so se velesile celo v najkočljivejših momentih balkanske krize varovale ultimata. Sedaj pa ni za tak resen korak po italijanskem mnenju nobenega povoda.

ULTIMATUM NA FRANCOSEKEM.

Pariz, 20. Francosko časopisje se bavi z ultimatom Avstrije napram Srbiji in izreka mnenje, da je bil ta korak prenaplign, ker je vprašanje albanskih mej zadeva vseh vcelis, ne pa same Avstrije.

ULTIMATUM IN ANGLIJA.

London, 20. Vse angleško časopisje ome- nja ultimatum, ki ga je Avstrija izročila Srbiji in izreka svojo neprilajeno nezadovoljnost radi tega koraka, ki bi utegnil napraviti veliko zme- do in nevarne komplikacije v Evropi.

PETAR GRE V BUKAREŠT.

Belgrad, 19. »Tribuna« poroča, da bo te dni izšel program za potovanje kralja Petra v Bukarešt.

SRBIJA IN ČRNA GORA.

Cetinje, 19. Pogajanje med Srbijo in Črno goro zaradi meje med obema državama se je včeraj zopet pričelo.

PONESREČENA LETALCA.

Moskva, 19. V okrožju Kaluga je padel vo- jaški letalec Kleščinsky s svojega letala med poletom v hudem viharju s svojim mehanikom na zemljo. Oba sta bila takoj mrtva.

SUFRAŽETKA PANKHURST NE SME V AMERIKO.

Novi Jork, 19. Voditeljica angleških sufra- žetk, gospa Pankhurst, ki se je včeraj pripe- ljala v Novi Jork, je bila odpravljena na izselle- niški otok Ellis Island. Naseljeniška oblast je sklenila, da ne dovolj gospe Pankhurst vstopa v Zedinjene države, Zoper ta sklep hoče vstu- pirati na vlado v Washingtonu.

AMERIKA IN MEHIKO.

Washington, 19. Osební zastopnik pred- sednika Wilsona v Veracruz Lind javlja, da bo mehičanski predsednik Huerta odstopil. Lind dodaja, če je vest resnična, da bi se lahko ind- rektno vprašale Zedinjene države, če se hočejo pogajati z njegovim naslednikom in če ga ho- čejo priznati.

ŽELFZNIŠKA NESREČA NA JAPONSKEM.

London, 19. Iz Tokija poročajo, da je trčil na srednjem Japonskem oseben vlak, v kate- rem je bilo 406 otrok, s tovožnim vlakom. Dvaj- set oseb je ubitih, okrog sto pa ranjenih.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Častna izjava.

Jaz podpisani Ivan Komat, krojač v Trbov- ljah, obžalujem, da sem se pustil od Marije Ku- har zapeljati, pisati gospodu Hauku anonimno pismo, v katerem se gospoda paznika Alojzija Kerin dolži nepravilnega postopanja proti de- lavcem; zavežem se to svojo izjavo na svoje stroške po enkrat v časnikih »Slovenski Narod« in »Zarja« in sicer v 14 dneh pod izvršbo priob- čiti, ter zahvaljujem gospodu Alojzu Kerinu, da je od tožbe proti meni odstopil.

Ivan Komat, krojač v Trbovljah.

Poslano.

Delavske zadruge za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu

vpisana zadruga z omejenim poroštvom.

X. združeno leto od 1. julija 1913 do 30. junija 1914.

Mesečni račun.

Razpečano blago:

Zadruga	doba	1913-1914	1912-1913	stopnjevanje
Julij	K	261.590:85	117.755:85	143.834:50
avgust	"	280.064:71	122.047:42	158.017:29
september	"	295.665:65	142.382:06	153.283:59
	K	837.320:71	382.185:33	455.135:38

Premikanje članstva:

Vpisanje vdov do 30. septembra 1913	8910
" " 30. junija 1913	8055
Stopnjevanje	855

Hranilni oddelek:

Stanje vlog do 30. septembra 1913	K 411.358:40
" " 30. junija 1913	310.966:58
Stopnjevanje v treh mesecih	K 100.391:82

Od 1. julija 1913 do 30. septembra 1913 razdelilo se je podpor v slučajih bolezní ter vdovam in sirotam umrlih članov K 3772:29.

Od 1. julija 1913 do 30. septembra 1913 se je izpla- čalo dividend K 62:09.

Izkupiček skladišča oblek:

(obsežen že v razgledu razpečanega blaga)

od 1. julija do 30. septembra 1913.

Oddelek konfekcija	K 27.067:28
Oddelek manufaktura	26.684:62
Oddelek obuvala	24.010:47
Oddelek pokrivala	7.748:45
Skupno	K 85.510:82

Trst, 30. septembra 1913.

M. Vanino

brusarnici, Stari trg (Kleparska ste- za (poleg čevljarskega mostu)

se priporoča za vsa dela v brusarsko stroko. Tudi pridem na dom po stvari za brusiti — se lahko sporoči po dopisnici.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila spre- jema lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

Ochsena-kocke za juho po 3 vin.

zabelijo in ojačijo vse juhe, omake, guljaž i. t. d. 1 kocka zadostuje za napravljanje enega krožnika v resnici fine, okusne in redilne goveje juhe s krompirjem, zelenjavo in močnim govejim okusom. Ochsena kot nadomestilo mesa ima se kot

dobro kosilo za 3 do 6 vin. za osebo.

Poskušnja prepiča. Cena je škatljica po 48 kock 3 vin. za komad franko colnine prostó za vse kraje Avstro-Ogrske. Plačilo po prejemu in odobrenju ob mesečnem sklepu. Neugajajoče vzamemo vsak čas nazaj. Za prekúpnike po 900 kock primerno cenejšje. Ochsena se ne pokvari in je z uradnim patentom zavarovano.

Altona (Elbe), Mohr & Co., G. m. b. H.

Najnovejše kravate za gospode,

pentlje, samoveznice in vse druge moderne fazone od naj- cenejše do najfinejše vrste, naramnice, podveze, odeje za potovanje, ščetke za obleko, lase in zobe, milo, parfumerija, palice, dežniki itd. vse v največji izbiri in najboljši kakovosti

v modni in športni trgovini

P. Magdić, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

registrovana zadruga z omejenim članstvom

priporoča svojo bogato zalogo zimskega blaga vseh vrst špecerijskega blaga, otroških oblek, nogavic, čevljev, srajc itd. po najnižji ceni.

Toči se tudi v svoji lastni gostilni pristna bi- zeljska, dalmatinska in istrska vina. Pristni re- fiasco in »Adria Perle«.

Vabi se toraj cenjene člane, da vse svoje potreb- ščine nabavljajo v svojem lastnem podjetju. Član lahko postane vsak. Delež znaša 20 kron.

Načelstvo.

K 5000 zaslužka

plačam tistemu, ki dokaže, da čudezna kolekcija

600 komadov za samo K 6:50

ni priložnosti nakup, in sicer: 1 prava švicarska sistem Roskopf-patent-žepna ura, natančno idoča in natančno regul. s pism. štetno tvorniško garancijo, 1 double zlata oklepna verižica, 2 amer. double zlata prstana (za gospode in dame), 1 angl. pozlačena garnitura, obstoječa iz manštetnih, ovratnih in naprsnih gumbov, 1 američanski žepni nož, simli bri- lantna igla za kravato, 1 krasna damska zaponka zadnja no- vost, 1 koristno toaletno garnituro za potovanje, 1 eleg. usnjata denarnica, 1 salonski album s 36 umetnih in naj- lepših slik sveta, 1 krasni vrtni ali lasni kolir s pravimi orient. bliseri in še 550 komadov drugih predmetov, ki so v vsaki hiši potrebni, zastoj. Vse skupaj z eleg. sistem Roskopf-patent žepno uro, ki je sama toliko vredna, stane samo K 6:50. Dobiva se po povzetju ali če se pošlje denar naprej po tvrdki

S. LUSTIG, Neu-Sandez 25, Postfach 6.

Op. Če se naroči 2 paketa se priloži 1 prima angl. britev ali 6 platnenih žepnih robcev zastoj. Za neugajajoče se vrne denar.

„Zdravnik želočca“

je edina posebnost želočnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izbornu vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Dobi se tudi v vsih prodajalnah konsum- nega društva za Ljubljano in okolico. Odlikovan v Parizu z zlato kolajno in čast. križcem.

„SLAVIJA“

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Tržiču

(Gorenjsko)

(najmodernejše podjetje monarhije)

Varstvena znamka

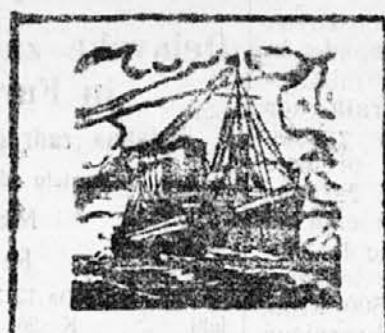
je otvoril meseca septembra lastno prodajalno

LJUBLJANA

na drobno Breg 20 na debelo

v Colzovi hiši.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
najnovjši brzopleti z dvema veličama, električno razsvetljavo,
brezličnim krojstvom, na katerih je na vsakega potnika predstojeno, da
dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov:
v nov. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
Trst-New-York, vsako soboto.
Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
Trst-Kanada, vsak mesec.
Vsekovrstna pojasnila daje drage večje brezplačno pri glavni
agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. siveana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom
obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov.
Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zampa
svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani

R. Z. Z. O. Z.

se priporoča cenjenemu občinstvu pri nabavi vsakovrstnega pohištva, ki ga izdeluje v lastni, najmoderneje opremljeni tovarni na Glincah pri Ljubljani.

Priporoča se tudi za vsa druga v mizarstvo stroko spadajoča dela.

Delo je vedno solidno, točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo dopošlje brezplačno v najkrajšem času.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši. Hlebi po 1.75 kg veljajo samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“. — Člani, segajte po njem!

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in načelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5¹/₂ 0** od dne vloge do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K. Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski nasip; v Šiški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Tržiču, na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Šiški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.